

Het taaljaar 1997

Meningen van taalgebruikers

Redactie Onze Taal

De belangrijkste gebeurtenis, het beste boek, het mooiste en het ergste woord – de redactie vroeg een aantal niet geheel willekeurig gekozen taalgebruikers wat hun opviel in het taaljaar 1997.

Wat viel u in 1997 op als het gaat om taal in de ruimste zin van het woord?	Wat vindt u de belangrijkste taalgebeurtenis van dit jaar?	Wat is het beste boek (of artikel, of bericht of iets dergelijks) over taal dat u dit jaar las of gebruikte?	Wat is het ergste woord van 1997?	Wat is het mooiste woord van 1997?	Wie was dit jaar de beste taalgebruiker?
<p>BART CHABOT, <i>dichter</i></p> <p>De informatiestroom groeit, de hoeveelheid communicatiemiddelen ook, maar men blijft elkaar verkeerd begrijpen.</p>	<p><i>Time out of mind</i>, de laatste cd van Bob Dylan. De dood van Allen Ginsberg, William Burroughs en Jeff Buckley.</p>	<p>De columns van Remco Campert en Jan Mulder in de Volkskrant. <i>Niet te wèrnag!!</i>, het tweede deel van de Haagse Harry-strip van Marnix Rueb.</p>	<p><i>Digitale snelweg, versterven, ecodrugs, uitgeproceeerde asielzoekers, emotie-tv, geforceerd downloaden, Begaclaims, montignaccen.</i></p>	<p><i>Euroshopper, cool, soul food, kaalplukteams, de elandproef.</i></p>	<p>Tony Blair, Charles Spencer, de heer Sedde (hield speech in de Ridderzaal bij het bezoek van Clinton).</p>
<p>M.C. VAN DEN TOORN, <i>emeritus hoogleraar Nederlandse Taalkunde; mederedacteur ANS</i></p> <p>De voortzetting van al langer bestaande tendensen die vooral tot uiting komen in het taalgebruik: de informalisering in de taal en het streven naar efficiëntie.</p>	<p>Het verschijnen van de tweede editie van de <i>Algemene Nederlandse Spraakkunst</i> (ANS).</p>	<p>Het <i>Leenwoordenboek</i> van Noline van der Sijs.</p>	<p>Het eufemisme <i>zelfdoding</i>.</p>	<p>Pas ontdekt, in Onze Taal: <i>winds</i>, een mooi, praktisch woord.</p>	<p>J.J. Voskuil, schrijver van de romancyclus <i>Het Bureau</i>: eenvoudig, onopgesmukt.</p>
<p>HENNY STOEL, <i>nieuwspresentator en -redacteur NOS-Journaal</i></p> <p>We gebruiken steeds meer Engelstalige begrippen en woorden. Deze constatering houdt overigens geen veroordeling in, hoewel ik <i>employability</i> een vreselijk woord vind. Wat is er mis met <i>inzetbaarheid</i>?</p>	<p>De negendelige serie over 'De geschiedenis van het Nederlands', een reeks die we met het NPS-radioprogramma 'Wat een taal!' gemaakt hebben. Leuk om te maken, en leuk om naar te luisteren (en nog steeds op cassette verkrijgbaar).</p>	<p>Ik heb genoten van de artikelenreeks 'Op het werk' in de Volkskrant, waarin mensen uit verschillende beroepsgroepen een boekje opdeden over de omgangstaal in hun beroep.</p>	<p>Een ergste woord schiet me niet zo te binnen, maar ik krijg erge jeuk bij de uitdrukking <i>en dan heb ik zoiets van ...</i></p>	<p><i>Kunstkind</i>. Jantje Smit is een <i>Kunstkind</i>: een kind-artiest die van de arbeidsinspectie maar heel beperkt mag optreden.</p>	<p>Paul Rosenmöller. Ik luister altijd met bewondering naar hem. Ik ben jaloers op zijn eloquentie. Heldere taal, prachtige zinnen die altijd op hun pootjes terechtkomen.</p>
<p>HENK KROL, <i>hoofdredacteur De GAY Krant</i></p> <p>De nieuwe spelling slaat niet erg aan. Het is storend dat de verbindings-n voor zoveel verwarring zorgt. Wat zou het prettig zijn als de n altijd zou mogen vervallen (<i>Koninginnedag, pannekoek, vijgeblad, pruimejam</i>).</p>	<p>Het oprukken van vele nieuwe woorden in verband met Internet.</p>	<p>Het programma 'Wat een taal!' op Radio 5.</p>	<p><i>Homohuwelijk</i>. Alleen al het woord is een belediging. We hebben het toch ook niet over <i>Turkenhuwelijk</i>? Bedoeld wordt steeds de openstelling van het burgerlijk huwelijk voor homoseksuelen.</p>	<p><i>Blij</i> als vertaling van <i>gay</i>.</p>	<p>Bij de politici Bolkestein, in de amusementswereld Robert Long met zijn Gershwin-vertaling, onder journalisten Charles Groenhuizen, correspondent voor het NOS-Journaal in de VS, en de Volkskrant-correspondente in Brazilië Ineke Holtwijk.</p>
<p>E. VAN MIDDELKOOP, <i>Tweede-Kamerlid voor het Gereformeerd Politiek Verbond</i></p> <p>Het toenemend gebruik in parlementaire discussies van overdreven krachtige terminologie: <i>verbijsterd, absurd, bizar, absoluut</i>, enzovoort.</p>	<p>De verwerping in de Tweede Kamer van het initiatief-wetsvoorstel van mijn collega A. Koekkoek en mij, dat beoogde het gebruik van de Nederlandse taal als grondrecht in de Grondwet op te nemen.</p>	<p>De <i>Belijdenissen</i> van Augustinus in de schitterende vertaling van Gerard Wijdeveld.</p>	<p><i>Versterven</i>.</p>	<p><i>Hallelujah</i>.</p>	<p>Dr. ir. J. van der Graaf, algemeen secretaris van de Nederlandse Hervormde Kerk, in zijn vaste rubriek 'Oogluikertjes' in het maandblad Koers.</p>
<p>HEIN DE KORT, <i>striptekenaar</i></p> <p>Er wordt zowel 'kippenbouillon' als 'kippebouillon' verkocht. Blijkbaar moeten de oude verpakkingen eerst op. (Duurt dat tot ver na 2000?)</p>	<p>Deze zomer tijdens een wandeling door het bos besefte ik opeens dat ik mij in een tra bevond. (Of is het op een tra?)</p>	<p>Het oude <i>Kramers nieuw woordenboek</i>.</p>	<p><i>Belegging</i>.</p>	<p><i>Jawohl!</i></p>	<p>Dirk Tweekeerbellens, uit de strip <i>Dirk en Desiree Tweekeerbellens</i> in de Nieuwe Revu.</p>
<p>J. VAN DER HORST, <i>columnist en taalkundige, Katholieke Universiteit Leuven</i></p> <p>Het toenemende aantal woorden dat door bedrijven en instellingen wordt geclaimd, en dus onttrokken wordt aan de gewone taal: <i>dé bank, het groene boekje, het net</i>.</p>	<p>Het verschijnen van de tweede editie van de <i>Algemene Nederlandse Spraakkunst</i> (ANS).</p>	<p>Geen idee.</p>	<p>Ik geloof niet in 'erge woorden'.</p>	<p><i>Versterven</i>.</p>	<p>Henny Stoel.</p>
<p>LIESBETH KOENEN, <i>taalkundige en journalist</i></p> <p>Over wat het menselijk taalvermogen is en vermag, las ik ook in 1997 weer veel te weinig in de pers. Wel alomtegenwoordig was natuurlijk het gebruikelijke geneuzel over woordjes zus en fouten en ergernissen zo. Verschijnselen aan de mar-</p>	<p>ge, die bij de gemiddelde, en zelfs bij de geïnteresseerde taalgebruiker de indruk blijven versterken dat het bij taal allemaal daarom draait.</p> <p>En helaas is er in 1997 weer niets gedaan om dan tenminste komende generaties uit te rusten</p>	<p>met enig inzicht in de ingenieuze machinerie in hun hoofd, en in al die systematiek die ze de hele dag door moeiteloos hanteren. Want de plannen voor een schoolvak taalkunde zijn het hele jaar in de ijskast blijven liggen, waarheen</p>	<p>onze staatssecretaris van onderwijs ze in 1996 om onbegrijpelijke redenen verbannen had.</p> <p>Maar uit Den Haag kwam afgelopen jaar ook iets moois: het opvallend leesbare en glasheldere rapport <i>Méér dan een gebaar</i>, van de Commissie</p>	<p>Nederlandse Gebarentaal, die onder leiding stond van hoogleraar algemene taalwetenschap Anne Baker. Eindelijk, eindelijk, eindelijk is daarmee de erkenning van gebarentaal als dé voertaal voor alle doven die dat willen, in gang gezet. Een sociaal grondrecht</p>	<p>noemt de commissie het. Dat is het ook. Nou maar hopen dat de doven hun recht binnenkort kunnen halen, en dat de benodigde forse investeringen in opleidingen, onderwijs, materiaalontwikkeling en nog veel meer ook daadwerkelijk gedaan worden.</p>